

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

2. aprill 2020*

Eelotsusetaotlus – Eelotsuse kiirmenetlus – EMP leping – Diskrimineerimise keeld – Artikkel 36 – Teenuste osutamise vabadus – Kohaldamisala – Euroopa Liidu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vaheline leping viimase kahe riigi osalemiseks Schengeni *acquis'* sätete rakendamises, kohaldamises ja edasiarendamises – Euroopa Liidu liikmesriikide ning Islandi ja Norra vahelist üleandmismenetlust käsitlev leping – Islandi kodaniku väljaandmine kolmandale riigile – Liikmesriigi kodanike kaitse väljaandmise eest – Teise riigi kodanike samaväärsuse kaitse puudumine – Islandi kodanik, kes on enne Islandi kodakondsuse saamist saanud riigisisese õiguse alusel varjupaiga – Vaba liikumise piirang – Karistamatuse ärahoidmisel rajanev põhjendus – Proportsionaalsus – Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 19 lõikes 2 ette nähtud tagatiste kontrollimine

Kohtuasjas C-897/19 PPU,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Vrhovni sudi (Horvaatia kõrgeim kohus) 28. novembri 2019. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 5. detsembril 2019, kriminaalasjas järgmise isiku suhtes:

I.N.,

menetluses osales:

Ruska Federacija,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident R. Silva de Lapuerta, kodade presidendid A. Arabadjiev, A. Prechal, M. Vilaras (ettekandja), M. Safjan, S. Rodin ja I. Jarukaitis, kohtunikud L. Bay Larsen, T. von Danwitz, D. Šváby, K. Jürimäe ja N. Piçarra,

kohtujurist: E. Tanchev,

kohtusekretär: ametnik M. Longar,

arvestades kirjalikku menetlust ja 31. jaanuari 2020. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- I.N., esindajad: *odvjetnici* Đ. Perković ja S. Večerina,
- Ruska Federacija, esindaja: S. Ljubičić,
- Horvaatia valitsus, esindaja: G. Vidović Mesarek,

* Kohtumenetluse keel: horvaadi.

- Iirimaa, esindaja: G. Hodge, keda abistas M. Gray, QC,
- Kreeka valitsus, esindajad: S. Charitaki ja A. Magrippi,
- Islandi valitsus, esindajad: J. B. Bjarnadóttir ja H. S. Ingimundardóttir, keda abistas *Rechtsanwalt* T. Fuchs,
- Norra valitsus, esindajad: P. Wennerås ja K. Isaksen,
- Euroopa Komisjon, esindajad: S. Grünheid, M. Wilderspin ja M. Mataija,
- EFTA järelevalveamet, esindajad: C. Zatschler, C. Howdle ja I. Ó. Vilhjálmssdóttir,

olles 27. veebruari 2020. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada ELTL artiklit 18 ja Euroopa Liidu liikmesriikide ning Islandi ja Norra vahelist üleandmismenetlust käsitlevat Euroopa Liidu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahelist lepingut (ELT 2006, L 292, lk 2), mis kiideti liidu nimel heaks nõukogu 27. novembri 2014. aasta otsuse 2014/835/EL Euroopa Liidu liikmesriikide ning Islandi ja Norra vahelist üleandmismenetlust käsitleva Euroopa Liidu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahelise lepingu sõlmimise kohta (ELT 2014, L 343, lk 1) artikliga 1 ja jõustus 1. novembril 2019 (edaspidi „üleandmismenetlust käsitlev leping“).
- 2 Taotlus on esitatud seoses Venemaa ametiasutuste poolt Horvaatia ametiasutustele saadetud Venemaa ja Islandi kodaniku I.N-i väljaandmise taotlusega, mis puudutab mitut passiivse korrupsiooni süütegu.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

EMP leping

- 3 2. mai 1992. aasta Euroopa Majanduspiirkonna lepingu (EÜT 1994, L 1, lk 3; ELT eriväljaanne 11/52, lk 3; edaspidi „EMP leping“) teises põhjenduses taaskinnitasid lepinguosalisel „suurt tähtsust, mida omistatakse lähedusel, pikaajalistel ühistel väärtustel ja Euroopa identiteedil põhinevatele eesõiguslikele suhetele [Euroopa Liidu], selle liikmesriikide ja [Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA)] riikide vahel“.
- 4 EMP lepingu artikli 1 lõike 1 sõnastuse kohaselt on lepingu eesmärk lepinguosaliste vaheliste kaubandus- ja majandussuhete püsiv ja tasakaalustatud tugevdamine võrdsetes konkurentsitingimustes ning ühesuguste eeskirjade järgimine, et luua ühtne Euroopa Majanduspiirkond (EMP).
- 5 EMP lepingu artikkel 3 näeb ette:

„Lepinguosalised võtavad asjakohaseid üld- või erimeetmeid, et kindlustada käesolevast lepingust tulenevate kohustuste täitmine.

Nad hoiduvad kõigist meetmetest, mis võiksid kahjustada käesoleva lepingu eesmärkide saavutamist.

Lisaks aitavad nad kaasa käesoleva lepingu raames toimuvale koostööle.“

6 EMP lepingu artikkel 4 sätestab:

„Käesoleva lepingu reguleerimisalas, piiramata selle mis tahes erisätete kohaldamist, on keelatud igasugune diskrimineerimine kodakondsuse alusel.“

7 EMP lepingu artikkel 6 näeb ette:

„Ilma et see piiraks kohtupraktika edasist arengut, käsitletakse käesoleva lepingu sätteid, niivõrd kui nende sisu langeb kokku [EL toimimise lepingu] ja Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse asutamislepingu vastavate eeskirjadega ja nende kahe lepingu kohaldamiseks vastuvõetud õigusaktidega, lepingu rakendamisel ja kohaldamisel vastavalt Euroopa Ühenduste Kohtu asjakohastele otsustele, mis on tehtud enne käesoleva lepingu allakirjutamise kuupäeva.“

8 EMP lepingu artikkel 36 sätestab:

„1. „Käesoleva lepingu raames ei seata mingeid piiranguid lepinguosaliste territooriumil teenuste osutamise vabadusele nende [liidu] liikmesriikide või EFTA riikide kodanike puhul, kelle asukoht ei ole selles [liidu] liikmesriigis või EFTA riigis, kus asub isik, kellele teenused on mõeldud.

[...]“.

18. mai 1999. aasta leping

9 Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel 18. mail 1999 sõlmitud lepingu viimase kahe riigi osalemiseks *Schengeni acquis'* sätete rakendamises, kohaldamises ja edasiarendamises (EÜT 1999, L 176, lk 36; ELT eriväljaanne 11/32, lk 4; edaspidi „18. mai 1999. aasta leping“) artikkel 2 sätestab:

„1. [Islandi Vabariik ja Norra Kuningriik] rakendavad ja kohaldavad käesoleva lepingu A lisas loetletud Schengeni *acquis'* sätteid samamoodi, nagu neid kohaldatakse Euroopa Liidu liikmesriikides [...], mis osalevad Schengeni protokolliga lubatud tihedamas koostöös.

2. [Islandi Vabariik ja Norra Kuningriik] rakendavad ja kohaldavad käesoleva lepingu B lisas loetletud Euroopa Ühenduse õigusaktide sätteid sellises ulatuses, nagu nendega on asendatud 19. juunil 1990. aastal Schengenis allkirjastatud ühispiiridel kontrolli järkjärgulist kaotamist käsitleva lepingu rakendamise konventsiooni vastavad sätted, või sätteid, mis on vastu võetud vastavalt eeltoodud konventsioonile.

3. Samuti aktsepteerivad, rakendavad ja kohaldavad [Islandi Vabariik ja Norra Kuningriik] Euroopa Liidu vastu võetud õigusakte või meetmeid, millega muudetakse A ja B lisas, millele on kohaldatud käesolevas lepingus sätestatud menetlust, viidatud sätteid või mis lähtuvad nendest sätetest, ilma et see piiraks artikli 8 kohaldamist.“

10 18. mai 1999. aasta lepingu artikkel 7 sätestab:

„Lepinguosalised lepivad kokku, et liikmesriigis või Islandil või Norras esitatud varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutava riigi määratlemise kriteeriumide ja mehhanismide kohta tuleb sõlmida asjakohane kokkulepe. [...]“.

Üleandmismenetlust käsitlev leping

11 Üleandmismenetlust käsitleva lepingu preambulis on kirjas:

„Euroopa Liit

ühelt poolt ning

Islandi Vabariik

ja

Norra Kuningriik,

teiselt poolt,

edaspidi „lepinguosalised“,

soovides tugevdada õigusosalast koostööd kriminaalasjades Euroopa Liidu liikmesriikide ning Islandi ja Norra vahel, ilma et see piiraks isikuvabadust kaitsvate õigusnormide kohaldamist,

arvestades, et praegused suhted lepinguosaliste vahel nõuavad tihedat koostööd kuritegevuse vastu võitlemisel,

väljendades vastastikust usaldust lepinguosaliste kohtusüsteemide struktuuri ja toimimise suhtes ja lepinguosaliste võime suhtes tagada õiglane kohtumõistmine,

[...]“.

12 Lepingu artikkel 1 sätestab:

„1. Lepinguosalisel kohustuvad parandama vastavalt käesoleva lepingu sätetele üleandmismenetlust süüdistuse esitamiseks või karistuse täitmiseks ühelt poolt liikmesriikide ja teiselt poolt Norra Kuningriigi ja Islandi Vabariigi vahel, võttes arvesse miinimumnõuetena 27. septembri 1996. aasta Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise väljaandmise konventsiooni.

2. Lepinguosalisel kohustuvad vastavalt käesoleva lepingu sätetele tagama, et ühelt poolt liikmesriikide ja teiselt poolt Norra Kuningriigi ja Islandi Vabariigi vaheline väljaandmissüsteem põhineb vahistamismäärusele tugineval üleandmise mehhanismil vastavalt käesoleva lepingu tingimustele.

3. Käesolev leping ei mõjuta kohustust austada põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid, mis on tagatud [Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga], või, vahistamismääruse täitmisel liikmesriigi õigusasutuse poolt, [EL] lepingu artiklis 6 osutatud põhimõtteid.

4. Ühtegi käesoleva lepingu sätet ei tule tõlgendada keeluna ära öelda isiku üleandmisest, kelle suhtes on tehtud käesolevas lepingus käsitletav Euroopa vahistamismäärus, kui on objektiivselt alust arvata, et nimetatud vahistamismäärus on tehtud isikule süüdistuse esitamiseks või tema karistamiseks kõnealuse isiku soo, rassi, usu, etnilise kuuluvuse, kodakondsuse, keele, poliitiliste vaadete või seksuaalse sättumuse alusel või kui see kahjustaks selle isiku olukorda mis tahes eespool esitatud põhjusel.“

Horvaatia õigus

- 13 Horvaatia Vabariigi põhiseaduse (*Narodne novine*, br. 56/1990, 135/1997, 113/2000, 28/2001, 76/2010 ja 5/2014) artikkel 9 on sõnastatud järgmiselt:

„[...]

„Horvaatia Vabariigi kodanikku ei või Horvaatia Vabariigist välja saata, tema kodakondsust ära võtta ega teda teisele riigile välja anda, välja arvatud juhul, kui see toimub rahvusvaheliste lepingute või ühenduse *acquis*’ kohaselt vastuvõetud väljaandmis- või üleandmisotsuse täitmise raames.“

- 14 Rahvusvahelist õigusabi kriminaalasjades käsitleva seaduse (zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima; *Narodne novine*, br. 178/2004; edaspidi „ZOMPO“) artikkel 1 näeb ette:

„(1) Käesolev seadus reguleerib rahvusvahelist õigusabi kriminaalasjades (edaspidi „rahvusvaheline õigusabi“), kui rahvusvahelisest lepingust ei tulene teisiti.

[...]“.

- 15 ZOMPO artikkel 12 sätestab:

„(1) Liikmesriigi pädev asutus võib jätta rahuldamata rahvusvahelise õigusabitaotluse, kui:

1. taotlus puudutab tegu, mida käsitatakse poliitilise süüteona või teona, mis on seotud sellise süüteoga;

2. taotlus puudutab maksualast süütegu;

3. taotluse rahuldamine võib kahjustada Horvaatia Vabariigi suveräänsust, julgeolekut, õiguskorda või muid põhihuve;

4. võib mõistlikult eeldada, et isik, kelle väljaandmist taotletakse, võidakse väljaandmise korral kohtu alla anda või teda karistada tema rassi, usutunnistuse, rahvuse, teatud sotsiaalsesse rühma kuulumise või poliitiliste veendumuste pärast või et tema olukord muutub mõnel nendest põhjustest raskemaks;

5. tegemist on pisirikkumisega.

[...]“.

- 16 ZOMPO artikkel 55 sätestab:

„(1) Kui pädev kohus leiab, et väljaandmise õiguslikud tingimused ei ole täidetud, teeb ta määruse väljaandmistaotluse rahuldamata jätmise kohta ja edastab selle viivitamata Horvaatia Vabariigi Vrhovni sudile [(Horvaatia kõrgeim kohus)], kes kuulab ära pädeva prokuröri seisukoha ning kinnitab või tühistab määruse või muudab seda.

(2) Lõplik määrus väljaandmistaotluse rahuldamata jätmise kohta edastatakse justiitsministeeriumile, kes teeb selle teatavaks taotluse esitanud riigile.“

- 17 ZOMPO artikkel 56 näeb ette:

„(1) Kui pädeva kohtu menetlev koda leiab, et väljaandmise õiguslikud tingimused on täidetud, lahendab ta asja määrusega.

(2) Selle määruse peale võib esitada määruskaebuse 3 päeva jooksul. Määruskaebuse lahendab Horvaatia Vabariigi Vrhovni sud [(Horvaatia kõrgeim kohus)].“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 18 Interpoli Moskva (Venemaa) büroo väljastas 20. mail 2015 rahvusvahelise tagaotsimisteate I.N-i suhtes, kes oli sel ajal vaid Venemaa kodanik, et ta tema suhtes passiivse korrupsiooni kuritegude kahtlusel alustatud kriminaalmenetluste läbiviimiseks vahistada.
- 19 I.N., kellel oli kaasas Islandi väljastatud pagulase reisidokument, saabus 30. juunil 2019 bussireisijana Sloveenia ja Horvaatia vahelisse piiripunkti sooviga siseneda viimati nimetatud riigi territooriumile. Ta vahistati eelmises punktis nimetatud rahvusvahelise tagaotsimisteate alusel. Seoses tema vahistamisega algatati ZOMPO alusel otsustusmenetlus tema võimaliku Venemaale väljaandmise küsimuses.
- 20 Županijski sud u Zagrebu (Zagrebi maakonnakohus, Horvaatia) eeluurimiskohtunik kuulas I.N-i üle 1. juulil 2019. I.N. teatas, et ta on tema Venemaale väljaandmise vastu, ja märkis ka, et tal on nii Venemaa kui ka Islandi kodakondsus. Horvaatia välis- ja Euroopa asjade ministeeriumi poolt Županijski sud u Zagrebule (Zagrebi maakonnakohus) edastatud Islandi saatkonna teatis kinnitas, et I.N-il on alates 19. juunist 2019 Islandi kodakondsus ja Islandi alalise elaniku staatus. Teatises oli samuti märgitud, et Islandi valitsus palub tagada I.N-ile võimalikult kiiresti takistamatu läbipääsu Islandile.
- 21 Županijski sud u Zagrebu (Zagrebi maakonnakohus) sai 6. augustil 2019 Venemaa Föderatsiooni riigiprokuratuuri taotluse, et I.N. antaks sellele kolmandale riigile vastavalt 13. detsembril 1957 Pariisis allkirjastatud väljaandmise Euroopa konventsioonile (edaspidi „väljaandmise Euroopa konventsioon“) välja seoses tema suhtes mitme passiivse korrupsiooni süüteo kahtlusel alustatud kriminaalmenetlustega. Taotluses oli märgitud, et Venemaa Föderatsiooni riigiprokuratuur tagab, et väljaandmistootluse eesmärk ei ole anda I.N. kohtu alla poliitilistel põhjustel, ega tema rassi, usutunnistuse, rahvuse või vaadete pärast, et I.N. saab kõik võimalused kasutada oma kaitseõigusi, sealhulgas talle võimaldatava advokaadi abi, ning et teda ei oota ees piinamine, julm või ebainimlik kohtlemine ega inimväärikust alandavad karistused.
- 22 Županijski sud u Zagrebu (Zagrebi maakonnakohus) otsustas 5. septembril 2019 määrusega, et ZOMPOs ette nähtud seaduslikud tingimused I.N-i väljaandmiseks seoses nimetatud kriminaalmenetlustega on täidetud.
- 23 I.N. esitas 30. septembril 2019 selle määruse peale määruskaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule. Ta väitis, et on konkreetne, tõsine ja ratsionaalselt prognoositav oht, et Venemaa Föderatsioonile väljaandmise korral saab talle osaks piinamine ning ebainimlik ja alandav kohtlemine. Ta rõhutas veel, et Island on tema pagulasseisundit tunnustanud just seoses Venemaal tema suhtes alustatud kriminaalmenetlustega ning et Županijski sud u Zagrebu (Zagrebi maakonnakohus) 5. septembri 2019. aasta määrus kahjustab *de facto* talle Islandil antud rahvusvahelist kaitset. Lisaks kinnitas ta, et tal on Islandi kodakondsus, ja väitis, et Županijski sud u Zagrebu (Zagrebi maakonnakohus) on eiranud 6. septembri 2016. aasta kohtuotsust Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630).
- 24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et ta kavatseb oma väljakujunenud kohtupraktika kohaselt analüüsida, kas esineb tegelik oht, et I.N-ile saab väljaandmise korral osaks piinamine või ebainimlik karistus või kohtlemine. Samas soovib ta enne vajaduse korral sellise analüüsi tegemist teada, kas väljaandmistootlusest tuleb teavitada Islandi Vabariiki, mille kodanik I.N. on, andmaks sellele riigile võimaluse taotleda oma kodaniku üleandmist, et viia karistamatuse ohu vältimiseks ise tema suhtes läbi menetlus.

- 25 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab selles osas ühelt poolt, et Horvaatia Vabariik ei anna Venemaale välja oma kodanikke ega ole selle riigiga sõlminud kahepoolset lepingut, mis sellise kohustuse ette näeks.
- 26 Teiselt poolt viitab eelotsusetaotluse esitanud kohus 6. septembri 2016. aasta kohtuotsuses Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630) meelde tuletatud juhistele ja märgib, et kuigi erinevalt isikust, keda see kohtuotsus puudutas, ei ole I.N. liidu kodanik, on ta siiski Islandi Vabariigi kodanik ja selle riigiga on liidul erisuhted.
- 27 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib sellega seoses ühelt poolt, et Lissaboni lepingule lisatud protokoll nr 19 Euroopa Liidu raamistikku integreeritud Schengeni *acquis'* kohta (ELT 2010, C 83, lk 290) artikli 2 kohaselt kohaldatakse Schengeni *acquis'*d selle protokollis artiklis 1 nimetatud liikmesriikidele, ja teiselt poolt, et nõukogu sõlmis Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigiga selle protokollis artikli 6 alusel 18. mail 1999 lepingu, mille alusel need kaks kolmandat riiki rakendavad selle *acquis'* sätteid. I.N. aga kasutas oma õigust Schengeni ala liikmesriikides vabalt liikuda ning ta võeti vahi alla, kui ta ühest teisest liikmesriigist – milleks antud juhul on Sloveenia Vabariik – saabudes sisenes Horvaatia Vabariigi territooriumile.
- 28 Lisaks omab põhikohtuasjas tähtsust ka üleandmismenetlust käsitlev leping, kuna see jõustus 1. novembril 2019.
- 29 Kõiki neid asjaolusid arvestades on eelotsusetaotluse esitanud kohtul kahtlus, kas ELTL artiklit 18 tuleb tõlgendada nii, et selline liidu liikmesriik nagu Horvaatia Vabariik, kellel on palutud teha otsus liidu välise, kuid Schengeni ala riigi kodaniku väljaandmise kohta kolmandale riigile, on kohustatud enne väljaandmisküsimuse otsustamist teatama väljaandmistootlusest viimati nimetatud riigile, ning kas juhul, kui nimetatud riik taotleb oma kodaniku talle üleandmist selleks, et viia tema suhtes ise läbi see menetlus, millega seoses väljaandmist on taotletud, tuleb nimetatud kodanik sellele riigile üleandmismenetlust käsitleva lepingu alusel üle anda.
- 30 Neil asjaoludel otsustas Vrhovni sud (Horvaatia kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas ELTL artiklit 18 tuleb tõlgendada nii, et Euroopa Liidu liikmesriik, kes teeb otsuse [liidu] välise, kuid Schengeni ala riigi kodaniku kolmandale riigile väljaandmise kohta, on kohustatud väljaandmistootlusest teatama sellele Schengeni ala riigile, kelle kodanik see isik on?
2. Kui vastus eelmisele küsimusele on jaatav ja kui Schengeni ala riik taotleb kõnealuse isiku üleandmist talle selleks, et viia tema suhtes ise läbi see menetlus, millega seoses väljaandmist on taotletud, siis kas sel juhul tuleb see isik sellele riigile üleandmismenetlust käsitleva lepingu alusel üle anda?“

Kiirmenetlus

- 31 Eelotsusetaotluse esitanud kohus esitas taotluse lahendada eelotsusetaotlus Euroopa Kohtu kodukorra artikli 107 alusel kiirmenetluses.
- 32 Oma taotluse põhjendamiseks väitis ta eelkõige, et I.N-i peetakse väljaandmisvahistuses ning seega on temalt praegu võetud vabadus.
- 33 Esiteks tuleb märkida, et käesolev eelotsusetaotlus puudutab eelkõige üleandmismenetlust käsitleva lepingu tõlgendamist. Otsus, millega see leping liidu nimel heaks kiideti, on vastu võetud ELTL artikli 82 lõike 1 punkti d alusel koostoimes ELTL artikli 218 lõike 6 punktiga a. Seega kuulub see

leping valdkondadesse, mida reguleerib EL toimimise lepingu kolmanda osa V jaotis, mis käsitleb vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala. Järelikult võib käesoleva eelotsusetaotluse lahendada eelotsuse kiirmenetluses.

- 34 Teiseks on Euroopa Kohtu kohtupraktika kohaselt oluline võtta arvesse asjaolu, et asjaomaselt isikult on käesoleval ajal võetud vabadus ja tema vahi all pidamine sõltub põhikohtuasja vaidluse lahendusest (vt selle kohta 27. mai 2019. aasta kohtuotsus OG ja PI (Lübecki prokuratuur ja Zwickau prokuratuur), C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika). Eelotsusetaotluse esitanud kohtu selgituste kohaselt määrati I.N-ile väljaandmisvahistus tema suhtes algatatud väljaandmismenetluses.
- 35 Neil asjaoludel otsustas Euroopa Kohtu neljas koda 16. detsembril 2019 ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist rahuldada eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlus lahendada eelotsusetaotlus kiirmenetluses.
- 36 Samuti otsustati paluda Euroopa Kohtul määrata see kohtuasi läbivaatamiseks suurkojale.

Eelotsuse küsimuste analüüs

- 37 Sissejuhatuseks tuleb märkida, et 6. septembri 2016. aasta kohtuotsuse Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630) punktis 50 otsustas Euroopa Kohus, et ELTL artikleid 18 ja 21 tuleb tõlgendada nii, et kui liikmesriigile, kuhu teise liikmesriigi kodanikust liidu kodanik on liikunud, esitab väljaandmistaotluse kolmas riik, kellega esimene liikmesriik on sõlminud väljaandmislepingu, on ta kohustatud teavitama liikmesriiki, mille kodakondsus kõnealusel kodanikul on, ning olenevalt olukorrast viimati nimetatud liikmesriigi taotlusel andma selle kodaniku talle üle vastavalt nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT 2002, L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34), muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK (ELT 2009, L 81, lk 24) (edaspidi „raamotsus 2002/584“), sätetele, tingimusel et sellel liikmesriigil on tema riigisisese õiguse alusel pädevus selle isiku suhtes menetlust läbi viia seoses väljaspool tema territooriumi toime pandud tegudega.
- 38 Euroopa Kohus täpsustas selles osas 10. aprilli 2018. aasta kohtuotsuse Pesciotti (C-191/16, EU:C:2018:222) punktis 54, et saavutamaks eesmärki välistada oht, et asjaomane isik jääb talle väljaandmistaotluses süüks pandavate tegude eest karistamata, peab Euroopa vahistamismäärus, mille teeb muu kui taotluse saanud liikmesriik, puudutama vähemalt samu tegusid.
- 39 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekib küsimus, kas tema menetluses olevas kohtuasjas tuleb järgida Euroopa Kohtu poolt 6. septembri 2016. aasta otsuses Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630) antud tõlgendust mitte ainult liidu kodanike vaid ka Islandi kodanike suhtes.
- 40 Sellega seoses tuleb märkida, et ELTL artikkel 18, mille kohaselt on keelatud „igasugune diskrimineerimine kodakondsuse alusel“, nõuab, et aluslepingutes käsitletud valdkondadesse kuuluvast olukorrast olevaid isikuid koheldaks võrdselt (vt selle kohta 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika). Kuid nagu Euroopa Kohus on juba täpsustanud, ei ole see säte mõeldud kohaldamiseks neis olukordades, kus väidetavalt koheldakse erinevalt liikmesriikide kodanikke ja kolmandate riikide kodanikke (vt selle kohta 4. juuni 2009. aasta kohtuotsus Vatsouras ja Koupatantze, C-22/08 ja C-23/08, EU:C:2009:344, punkt 52, ning 30. aprilli 2019. aasta arvamus 1/17 (Eli ja Kanada majandus- ja kaubandusleping), EU:C:2019:341, punkt 169).

- 41 Seoses ELTL artikliga 21 tuleb täheldada, et selle lõige 1 näeb kõigile liidu kodanikele ette õiguse vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, ning nagu tuleneb ELTL artikli 20 lõikest 1, kehtib see iga isiku suhtes, kellel on mõne liikmesriigi kodakondsus, mistõttu ei kehti ka see kolmanda riigi kodaniku suhtes.
- 42 Lisaks kohaldatakse raamotsust 2002/584, mis oli samuti aluseks Euroopa Kohtu arutluskäigule, millele on viidatud käesoleva kohtuotsuse punktis 37, üksnes liikmesriikide, mitte aga kolmandate riikide suhtes.
- 43 Tuleb siiski rõhutada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on ELTL artiklis 267 sätestatud liikmesriigi kohtute ja Euroopa Kohtu vahelises koostöömenetluses Euroopa Kohtu ülesanne anda liikmesriigi kohtule tarvilik vastus, mis võimaldaks viimasel poolleioleva kohtuasja lahendada. Seda arvestades peab Euroopa Kohus temale esitatud küsimused vajaduse korral ümber sõnastama. Nimelt on Euroopa Kohtu ülesanne tõlgendada kõiki liidu õiguse sätteid, mida liikmesriigi kohtud vajavad oma menetluses olevate kohtuasjade lahendamiseks, isegi kui need kohtud ei ole selliseid sätteid Euroopa Kohtule esitatud küsimustes otseselt maininud (8. mai 2019. aasta kohtuotsus PI, C-230/18, EU:C:2019:383, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 44 Käesoleval juhul on Islandi Vabariigil liiduga eesõiguslikud suhted, mis ületavad majandus- ja kaubanduskoostöö raamistikku. Ta nimelt rakendab ja kohaldab Schengeni *acquis*'d, nagu märkis eelotsusetaotluse esitanud kohus, kuid on ka EMP lepingu osaline, osaleb Euroopa ühises varjupaigasüsteemis ja on sõlminud liiduga üleandmismenetlust käsitleva lepingu. Seega tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarviliku vastuse andmiseks peale selle kohtu nimetatud liidu õigusnormide arvesse võtta ka EMP lepingut, mille osalised on nii liit kui ka Islandi Vabariik.
- 45 Niisiis tuleb asuda seisukohale, et oma küsimustega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas liidu õigust, eelkõige EMP lepingut koostoimes 6. septembri 2016. aasta kohtuotsusega Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630, punkt 50), tuleb tõlgendada nii, et kui liikmesriigile, kuhu on liikunud sellise EMP lepinguosalisest EFTA riigi kodanik, kellega liit on sõlminud üleandmislepingu, esitab väljaandmise Euroopa konventsiooni alusel väljaandmistaotluse kolmas riik, on see liikmesriik kohustatud nimetatud EFTA riiki sellest taotlusest teavitama ning olenevalt olukorrast selle riigi taotlusel andma kõnealuse kodaniku talle üle vastavalt üleandmislepingu sätetele, tingimusel et sellel riigil on tema riigisisese õiguse alusel pädevus selle isiku suhtes menetlust läbi viia seoses väljaspool tema territooriumi toime pandud tegudega.
- 46 Lisaks ilmneb Euroopa Kohtule esitatud toimiku materjalidest, et kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolse kontrollimise tulemusel ei ilmne vastupidist, oli I.N-ile enne Islandi kodakondsuse andmist antud Islandi õiguse alusel varjupaik just seoses Venemaal tema suhtes alustatud kriminaalmenetlustega, mille raames Venemaa Föderatsioon taotles Horvaatia ametiasutustelt tema väljaandmist. Kohtuasjas, milles tehti 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630), sellise asjaoluga tegemist ei olnud.
- 47 Selles kontekstis – ja kui selle analüüsimisel, kas liidu õigus on põhikohtuasjas kohaldatav, ei ilmne vastupidist – tuleb asuda seisukohale, et eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarviliku vastuse andmiseks on vaja täpsustada ka selle kaitse ulatust, mis on antud Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 19 lõikega 2, mille kohaselt kedagi ei tohi tagasi saata, välja saata või välja anda riiki, kus teda tõsiselt ohustab surmanuhtlus, piinamine või muu ebainimlik või alandav kohtlemine või karistus.

Liidu õiguse kohaldatavus põhikohtuasjas

- 48 Siinkohal tuleb märkida, et kui liidu ja asjaomase kolmanda riigi – käesoleval juhul Venemaa Föderatsioon – vahel pole sõlmitud vastavat rahvusvahelist lepingut, siis jäävad väljaandmist käsitlevad normid liikmesriikide pädevusse. Kuid nagu tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, tuleb neil samadel liikmesriikidel teostada oma pädevust liidu õigust järgides (vt selle kohta 13. novembri 2018. aasta kohtuotsus Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898, punkt 45).
- 49 Kuna liidu sõlmitud rahvusvaheline leping moodustab liidu õiguse lahutamatu osa (vt eelkõige 30. aprilli 1974. aasta kohtuotsus Haegeman, 181/73, EU:C:1974:41, punktid 5 ja 6, ning 30. aprilli 2019. aasta arvamus 1/17 (ELi ja Kanada majandus- ja kaubandusleping), EU:C:2019:341, punkt 117), kujutavad sellise lepingu nagu EMP leping kohaldamisalasse jäävad olukorrad üldjuhul olukordi, mis on reguleeritud liidu õigusega (vt selle kohta 30. aprilli 2019. aasta arvamus 1/17 (ELi ja Kanada majandus- ja kaubandusleping), EU:C:2019:341, punkt 171).
- 50 Nagu nähtub EMP lepingu teisest põhjendusest, taaskinnitab see leping lähedusel, pikaajalistel ühistel väärtustel ja Euroopa identiteedil põhinevaid eesõiguslikke suhteid liidu, selle liikmesriikide ja EFTA riikide vahel. Just neid eesõiguslikke suhteid silmas pidades tuleb mõista EMP lepingu ühte peamist eesmärki – viia võimalikult täielikult terves EMPs ellu kaupade, isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumine nii, et liidu territooriumil loodud siseturg laieneks EFTA riikidele. Sellest lähtuvalt on nimetatud lepingu mitme sätte eesmärk tagada, et lepingut tõlgendataks kogu EMPs võimalikult ühetaoliselt. Euroopa Kohtu ülesanne on selle raames tagada, et neid EMP lepingu sätteid, mis on sisult identsed EL toimimise lepingu sätetega, tõlgendatakse liikmesriikides ühetaoliselt (23. septembri 2003. aasta kohtuotsus Ospelt ja Schlössle Weissenberg, C-452/01, EU:C:2003:493, punkt 29; 28. oktoobri 2010. aasta kohtuotsus Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, punkt 20, ja 19. juuli 2012. aasta kohtuotsus A, C-48/11, EU:C:2012:485, punkt 15).
- 51 Käesoleval juhul väitis I.N. oma kirjalikes seisukohtades, et ta oli sisenenud Horvaatia Vabariigi territooriumile suvepuhkuse veetmiseks, mida kinnitas ka Islandi valitsus kohtuistungil.
- 52 Kuid Euroopa Kohus on juba otsustanud, et teenuste osutamise vabadus ELTL artikli 56 tähenduses hõlmab ka nende isikute vabadust, kellele teenuseid pakutakse, minna piiranguteta teise liikmesriiki, et seal teenust kasutada, ning turiste tuleb käsitada seda vabadust kasutavate teenuste saajatena (2. veebruari 1989. aasta kohtuotsus Cowan, 186/87, EU:C:1989:47, punkt 15 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 53 Sama tõlgendus kehtib ka teenuste osutamise vabaduse puhul, mille tagab EMP lepingu artikkel 36 (vt analoogia alusel 23. septembri 2003. aasta kohtuotsus Ospelt ja Schlössle Weissenberg, C-452/01, EU:C:2003:493, punkt 29, ja 28. oktoobri 2010. aasta kohtuotsus Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, punkt 20).
- 54 Eeltoodust tuleneb, et sellise Islandi kodaniku olukord nagu I.N., kes saabus liikmesriigi piirile sooviga siseneda selle riigi territooriumile ja kasutada seal teenuseid, kuulub EMP lepingu kohaldamisalasse ja sellest tulenevalt ka liidu õiguse kohaldamisalasse (vt analoogia alusel 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punktid 30 ja 31 ning seal viidatud kohtupraktika). Põhikohtuasjas tuleb Horvaatia Vabariigil seega teostada oma kolmandatele riikidele väljaandmise pädevust kooskõlas EMP lepinguga, eelkõige selle artikliga 36, mis tagab teenuste osutamise vabaduse.

Teenuste osutamise vabaduse piiramine ja selle võimalik põhjendus

- 55 EMP lepingu artikkel 4, mille kohaselt on keelatud „igasugune diskrimineerimine kodakondsuse alusel“, nõuab, et selle lepinguga reguleeritud olukorras olevaid isikuid koheldaks võrdselt. Selles sättes ette nähtud diskrimineerimiskeelu põhimõtte toime avaldub nimetatud lepingu „reguleerimisalas, piiramata

selle mis tahes erisätete kohaldamist“. EMP lepingu sama artikli viimati nimetatud väljendiga viidatakse eelkõige selle lepingu muudele sätetele, milles on artiklis 4 sätestatud üldpõhimõtet spetsiifiliste olukordade jaoks konkretiseeritud. Nii on see muu hulgas sätete puhul, mis puudutavad teenuste osutamise vabadust (vt analoogia alusel 2. veebruari 1989. aasta kohtuotsus Cowan, 186/87, EU:C:1989:47, punktid 10 ja 14).

- 56 Kuid selliste riigisiseste väljaandmist reguleerivate normidega, nagu on käsitletud põhikohtuasjas, on kehtestatud erinev kohtlemine olenevalt sellest, kas puudutatud isik on selle riigi kodanik või EMP lepinguosalisest EFTA riigi kodanik, kuivõrd nende alusel ei anta viimati nimetatud riikide kodanikele, nagu on käesoleval juhul Islandi kodanik I.N., väljaandmise vastu kaitset, mis on tagatud selle riigi enda kodanikele (vt analoogia alusel 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punkt 32).
- 57 Seeläbi võivad kõnealused õigusnormid piirata eelkõige EMP lepingu artiklis 36 sätestatud vabadust. Sellest järeldub, et niisuguses olukorras nagu põhikohtuasjas on ebavõrdne kohtlemine, mis seisneb EMP lepinguosalisest EFTA riigi kodaniku – nagu I.N. – väljaandmise lubamises, käsitatav selle vabaduse piiranguna (vt analoogia alusel 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punktid 32 ja 33).
- 58 Tuleb lisada, et mitte ainult asjaolu, et puudutatud isik on EMP lepinguosalisest EFTA riigi kodanik, vaid ka asjaolu, et see riik rakendab ja kohaldab Schengeni *acquis*'d, muudab selle isiku olukorra objektiivselt võrreldavaks sellise liidu kodaniku olukorraga, kellele liit pakub ELL artikli 3 lõike 2 alusel vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat sisepiirideta ala, kus isikute vaba liikumine on tagatud.
- 59 Selline piirang, nagu on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktis 57, võib olla põhjendatud üksnes juhul, kui see põhineb objektiivsetel kaalutlustel ja on riigisisese õiguse õiguspärase eesmärgiga proportsionaalne (vt analoogia alusel 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 60 Nagu Euroopa Kohus on juba otsustanud, tuleb eesmärki välistada süüteo toime pannud isikute karistamatuse oht, mis on eelotsusetaotluses põhjendusena nimetatud, pidada õiguspäraseks eesmärgiks. Meetmeid, mis piiravad niisugust põhivabadust, nagu on sätestatud EMP lepingu artiklis 36, võib objektiivsete kaalutlustega põhjendada siiski üksnes juhul, kui need meetmed on sobivad nende huvide kaitseks, mille tagamine on meetmete eesmärk, ja ainult niivõrd, kuivõrd seda eesmärki ei saa saavutada vähem piiravate meetmetega (vt analoogia alusel 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punktid 37 ja 38 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 61 Oma 6. septembri 2016. aasta kohtuotsuses Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630, punkt 39) tuletas Euroopa Kohus meelde, et väljaandmine on menetlus, mille eesmärk on võidelda sellise isiku karistamatuse vastu, kes viibib muul territooriumil kui see, kus ta süüteo väidetavalt toime pani, ning väljaandmine võimaldab seega vältida olukorda, kus riigi territooriumil süüteo toime pannud isikud, kes on sellelt territooriumilt põgenenud, jäävad karistamata. Nimelt, kuigi riigi kodanike väljaandmisest keeldumist kompenseerib üldjuhul taotluse saanud liikmesriigi võimalus viia menetlus läbi omaenda kodanike suhtes, kes on raske süüteo toime pannud väljaspool tema territooriumi, puudub sellel liikmesriigil üldjuhul pädevus sellise teo üle õigust mõista, kui oletatava süüteo toimepanijal ega kannatanul ei ole selle liikmesriigi kodakondsust.
- 62 Euroopa Kohus järeldas sellest 6. septembri 2016. aasta kohtuotsuse Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630) punktis 40, et riigisisese õigusnormid, nagu need mis olid kõne all kohtuasjas, milles see otsus tehti, ja mis võimaldasid rahuldada väljaandmistootluse menetluse läbiviimiseks ja kohtuotsuse tegemiseks kolmandas riigis, kus süütegu on oletatavalt toime pandud, näivad põhimõtteliselt olevat sobivad, et saavutada taotletav eesmärk, mis seisneb karistamatuse vastu võitlemises.

- 63 Kuid kuna – nagu käesoleva kohtuotsuse punktis 54 tõdetud – selle Islandi kodaniku olukord, kes saabus liikmesriigi piirile sooviga siseneda selle riigi territooriumile ja kasutada seal teenuseid, kuulub liidu õiguse kohaldamisalasse, siis kohaldatakse kolmanda riigi sellise taotluse suhtes harta artikli 19 lõike 2 sätteid (6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punktid 52 ja 53).
- 64 Järelikult juhul, kui sellises olukorras tugineb puudutatud Islandi kodanik sellele, et esineb tõsine oht, et talle saab väljaandmise korral osaks ebainimlik või alandav kohtlemine, peab taotluse saanud liikmesriik enne võimalikku väljaandmist kontrollima, et väljaandmine ei kahjusta harta artikli 19 lõikes 2 nimetatud õigusi (6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punkt 60).
- 65 Sellise kontrolli puhul ei või nimetatud liikmesriik harta artikli 4 kohaselt, mis keelab ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise, piirduda vaid väljaandmistaoatluse esitanud kolmanda riigi avalduse või selle arvessevõtmisega, et viimati nimetatud riik on heaks kiitnud rahvusvahelised lepingud, mis põhimõtteliselt tagavad põhiõiguste järgimise. Selline väljaandmistaoatluse saanud liikmesriigi pädev asutus nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus peab kontrollimisel tuginema objektiivsetele, usaldusväärsetele, täpsetele ja nõuetekohaselt ajakohastatud andmetele, mis võivad tuleneda muu hulgas niisuguste rahvusvaheliste kohtute nagu Euroopa Inimõiguste Kohtu otsustest, väljaandmistaoatluse esitanud kolmanda riigi kohtute otsustest ning Euroopa Nõukogu organite poolt või Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni süsteemis tehtud otsustest või koostatud aruannetest ja muudest dokumentidest (6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punktid 55–59 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 66 Eriti oluline asjaolu, mida taotluse saanud liikmesriigi pädeval asutusel tuleb käesoleva kohtuotsuse punktis 64 nimetatud kontrolli läbiviimisel arvesse võtta, on see, et Islandi Vabariik on puudutatud isikule andnud varjupaiga põhjusel, et isikul oleks tema päritoluriigis oht langeda ebainimliku või alandava kohtlemise ohvriks.
- 67 See asjaolu on sellise kontrolli läbiviimisel seda olulisem, kui varjupaiga andmine oli põhjendatud just selle isiku suhtes tema päritoluriigis läbiviidava kriminaalmenetlusega, mille raames on kõnealune riik selle isiku suhtes esitanud väljaandmistaoatluse.
- 68 Kui puuduvad erilised asjaolud – sealhulgas eelkõige oluline areng väljaandmist taotleva kolmanda riigi olukorras või tõsised ja usaldusväärsed andmed, millest nähtub, et isik, kelle väljaandmist taotletakse, on saanud varjupaiga seda varjates, et päritoluriigis on tema suhtes alustatud kriminaalmenetlust –, tuleb sellise taotluse saanud liikmesriigi pädeval asutusel nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus, lähtudes Islandi ametiasutuse otsusest, millega anti sellele isikule varjupaik, tema väljaandmisest harta artikli 19 lõike 2 alusel keelduda.
- 69 Kui väljaandmistaoatluse saanud liikmesriigi asutused jõuavad järeldusele, et selle taotluse rahuldamine ei ole harta artikli 19 lõikega 2 vastuolus, siis tuleb veel kontrollida, kas kõnealune piirang on proportsionaalne käesoleva kohtuotsuse punktis 60 nimetatud eesmärgiga võidelda sellise isiku karistamatuse vastu, kes on väidetavalt toime pannud kuriteo. Selles osas tuleb rõhutada, et liidu õiguse kohaselt karistusõiguse valdkonnas olemas olevate koostöö- ja vastastikuse abistamise mehhanismide rakendamine on igal juhul üks õigus liikumisvabadusele vähem kahjustav alternatiivne meede kui väljaandmine kolmandale riigile, kellega liit ei ole väljaandmislepingut sõlminud, ning see meede võimaldab saavutada selle eesmärgi sama tõhusalt (vt selle kohta 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punktid 47 ja 49).
- 70 Konkreetsemalt leidis Euroopa Kohus, et niisugusel juhul tuleb eelistada teabevahetust liikmesriigiga, mille kodakondsus asjasse puutuval isikul on, et anda selle liikmesriigi asutustele niivõrd, kuivõrd neil on riigisisese õiguse kohaselt pädevus selle isiku suhtes menetlust läbi viia seoses väljaspool selle riigi territooriumi toime pandud tegudega, võimalus teha raamotsuse 2002/584 alusel Euroopa

vahistamismäärus, et see isik antaks kriminaalmenetluse läbiviimiseks üle. Seega on väljaandmistaotluse saanud liikmesriigi pädev asutus kohustatud teavitama liikmesriiki, mille kodakondsus kõnealusel kodanikul on, ning olenevalt olukorrast viimati nimetatud liikmesriigi taotlusel andma selle kodaniku talle sellise Euroopa vahistamismääruse alusel üle (vt selle kohta 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punktid 48 ja 50).

- 71 Kuigi raamotsus 2002/584 ei ole kohaldatav Islandi Vabariigile kui EFTA riigile, kelle kodakondsus on I.N-il, on oluline märkida, et see riik on sarnaselt Norra Kuningriigiga sõlminud liiduga üleandmismenetlust käsitleva lepingu, mis jõustus 1. novembril 2019.
- 72 Nagu tuleneb selle lepingu preambulist, on lepingu eesmärk tugevdada õiguslast koostööd kriminaalajades ühelt poolt Euroopa Liidu liikmesriikide ning teiselt poolt Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel, kuna lepinguosaliste praegused suhted, mida iseloomustab eelkõige Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi kuulumine EMPsse, nõuavad tihedat koostööd kuritegevuse vastu võitlemisel.
- 73 Lisaks väljendasid üleandmismenetlust käsitleva lepingu osalised selles preambulis vastastikust usaldust üksteise kohtusüsteemide struktuuri ja toimimise suhtes ja üksteise võime suhtes tagada õiglane kohtumõistmine.
- 74 Veel tuleb tõdeda, et üleandmismenetlust käsitleva lepingu sätted on väga sarnased raamotsuse 2002/584 vastavate sätetega.
- 75 Kõiki neid asjaolusid arvestades tuleb asuda seisukohale, et 6. septembri 2016. aasta kohtuotsuse Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630, punkt 56) lahendust tuleb analoogia alusel kohaldada selliste Islandi kodanikele nagu I.N., kes on selle kolmanda riigi suhtes, kes taotleb nende väljaandmist – nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 58 –, olukorras, mis on objektiivselt võrreldav sellise liidu kodaniku olukorraga, kellele liit pakub ELL artikli 3 lõike 2 alusel vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat sisepiirideta ala, kus isikute vaba liikumine on tagatud.
- 76 Järelikult, kui liikmesriigile, kuhu Islandi Vabariigi kodanik on liikunud, esitab väljaandmistaotluse kolmas riik, kellega see liikmesriik on sõlminud väljaandmislepingu, on viimane põhimõtteliselt kohustatud teavitama Islandi Vabariiki ning andma olenevalt olukorrast nimetatud riigi taotlusel selle kodaniku talle üle vastavalt üleandmismenetlust käsitleva lepingu sätetele, tingimusel et Islandi Vabariigil on tema riigisisese õiguse alusel pädevus selle isiku suhtes menetlust läbi viia seoses väljaspool tema territooriumi toime pandud tegudega.
- 77 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata, et liidu õigust, täpsemalt EMP lepingu artiklit 36 ja harta artikli 19 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et kui kolmas riik esitab väljaandmise Euroopa konventsiooni alusel väljaandmistaotluse liikmesriigile, kuhu on liikunud EFTA riigi – kes on EMP lepinguosaline ja kellega liit on sõlminud üleandmislepingu – kodanik, ning kui see EFTA riik on sellele kodanikule enne kodakondsuse andmist andnud varjupaiga just seoses kriminaalmenetlustega, mis tema suhtes on alustatud riigis, kes väljaandmistaotluse esitas, siis tuleb väljaandmistaotluse saanud liikmesriigi pädeval asutusel kontrollida, et väljaandmine ei kahjusta harta artikli 19 lõikes 2 nimetatud õigusi, kusjuures varjupaiga andmine on selle kontrolli läbiviimisel eriti oluline asjaolu. Enne väljaandmistaotluse rahuldamise otsustamist tuleb taotluse saanud liikmesriigil igal juhul seda EFTA riiki teavitada ning olenevalt olukorrast selle riigi taotlusel anda kõnealusel kodanik talle üle vastavalt üleandmislepingu sätetele, tingimusel et sellel EFTA riigil on tema riigisisese õiguse alusel pädevus selle isiku suhtes menetlust läbi viia seoses väljaspool tema territooriumi toime pandud tegudega.

Kohtukulud

- 78 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

Liidu õigust, täpsemalt 2. mai 1992. aasta Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artiklit 36 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 19 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, kui kolmas riik esitab 13. detsembril 1957 Pariisis allkirjastatud väljaandmise Euroopa konventsioon alusel väljaandmistaotluse liikmesriigile, kuhu on liikunud Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) riigi – kes on Euroopa Majanduspiirkonna lepinguosaline ja kellega Euroopa Liit on sõlminud üleandmislepingu – kodanik, ning kui see EFTA riik on sellele kodanikule enne kodakondsuse andmist andnud varjupaiga just seoses kriminaalmenetlustega, mis tema suhtes on alustatud riigis, kes väljaandmistaotluse esitas, siis tuleb väljaandmistaotluse saanud liikmesriigi pädeval asutusel kontrollida, et väljaandmine ei kahjusta põhiõiguste harta artikli 19 lõikes 2 nimetatud õigusi, kusjuures varjupaiga andmine on selle kontrolli läbiviimisel eriti oluline asjaolu. Enne väljaandmistaotluse rahuldamise otsustamist tuleb taotluse saanud liikmesriigil igal juhul seda EFTA riiki teavitada ning olenevalt olukorrast selle riigi taotlusel anda kõnealune kodanik talle üle vastavalt üleandmislepingu sätetele, tingimusel et sellel EFTA riigil on tema riigisisese õiguse alusel pädevus selle isiku suhtes menetlust läbi viia seoses väljaspool tema territooriumi toime pandud tegudega.

Allkirjad